

S.Andreas – 27^{ste} Zondag door het Jaar - 8 oktober 2017

Mensen als medescheppers

Inleiding

God is verrukt over het maaksel van zijn handen. Hij zag dat het goed was, horen we op het einde van elke scheppingsdag. Vooral op de mens, die Hij geschapen heeft op de zesde dag, is Hij verliefd. Hij zag toen, dat het heel goed was. Verliefd is Hij op de mens, omdat Hij in die mens alle potentieel heeft gelegd om zijn scheppingswerk voort te kunnen zetten. Maar God is ook vaak teleurgesteld in diezelfde mens, omdat die mens de schepping vaak onrechtmatig voor zichzelf claimt, er hebberig en graaierig mee omgaat voor eigen profijt. Daar gaat het vandaag over in de lezingen: over Gods verwachting, en teleurstelling.

Preek

Toen een paar jaar geleden de, in de wereld van religieuzen bekende, frater Henk Wienk, stierf, stond op de annonce van zijn dood deze zin (het waren zijn woorden): 'Het Rijk Gods: soms wordt het zichtbaar, soms zie je het nergens. Maar blijf geloven dat het komt, en realiseer je, dat het ook van jou afhangt.' Deze woorden van Henk Wienk doen mij denken aan een Joods verhaal: Een rabbi komt in de hemel aan. Hij heeft alle geboden vervuld. Zijn naam staat geschreven in het boek des levens. God vraagt hem naar de stad, waar hij vandaan komt. 'Heeft daar niet pas een verschrikkelijk bloedbad plaats gevonden?' 'Ja', zegt de rabbi, 'het was verschrikkelijk.' 'Heb jij protest aangetekend?', vraagt God. 'Zou dat enige zin hebben gehad?' vraagt de rabbi. 'Dat weet ik niet', zegt God, 'maar misschien zou het zin hebben gehad voor jezelf.'

God vraagt naar het bloedbad in de stad. Heb jij er wat aan gedaan? Wij mensen stellen in de regel de vraag andersom: 'God, dit bloedbad in de stad, wat hebt U gedaan om het te voorkomen? En wat om het op te lossen? Hoe vaak hoor je niet, wanneer mensen er zelf een puinhoop van maken: 'God, waar was je; waar ben je?' Wij leggen, door die vraag zo te stellen, de verantwoordelijkheid voor de puinhoop bij Hem; Hij had het kunnen voorkomen, toch? Oorlog, holocaust, concentratiekamp, honger, bootvluchtelingen, zwervkinderen, dak/thuislozen, vervuiling

van lucht/water /grond: God, waar was je? waar ben je? waarom laat je dat allemaal gebeuren?

Gods vraag aan de rabbi: 'Dat bloedbad in jouw stad, heb jij er iets aan gedaan?' is de enig juiste vraag. Onze vraag aan Hem is misplaatst. Toen Hij de wereld schiep, en het hele rijtje had afgewerkt - het licht, het uitspansel, de zee, het land, de bomen, het gras en de vissen in het water, de dieren op het land en de vogels in de lucht - toen schiep Hij als laatste de mens. En God was verrukt over zijn eigen maaksel. Hij kon gaan rusten, omdat Hij de verantwoordelijkheid voor het behoud en de voortgang van zijn schepping aan die mens kon toevertrouwen. Hij had de mens immers toegerust met: verstand, hart, gevoel, ogen en oren, handen en voeten... om te zien, te denken, te voelen... om te scheppen, om lief te hebben, om nieuw leven te schenken.

Die toerusting betekent meteen levensopdracht voor de mens, voor elke mens, voor ons mensen samen. Wij mensen moeten er wat van maken, elke dag opnieuw, de wereld scheppen, leefbaar maken, leefbaar houden, voor onszelf, voor onze kinderen. Onze levensopdracht, zegt Dietrich Bonhöffer, is te leven alsof God er niet is 'etsi deus non daretur'. Dan pas nemen wij God serieus, zijn verwachting tov. ons. Dan pas nemen we onszelf serieus, onze levensopdracht, onze verantwoordelijkheid in de wereld waarin we leven.

Nu terug naar de lezingen van vandaag. Spreken beide lezingen over de wijngaard niet van Gods verwachtingen van de mens, aan wie Hij de wereld heeft toevertrouwd? Hij verpachtte de wijngaard aan wijnbouwers en kon rustig op reis gaan. Maar spreken ze ook niet van zijn teleurstelling in die mens? 'Ik verwachtte', zegt Hij, 'dat de wijngaard druiven zou dragen, maar hij bracht slechts wilde bessen voort. Wat kon ik nog voor mijn wijngaard doen, dat ik niet heb gedaan? Ik hoopte op recht, maar Ik zag onrecht.'

Hoe staat het in mijn/ónze wijngaard? Ook ons heeft God een plek toebedacht op aarde, de plek die Hij ons heeft gegeven in onze stad, in onze wijk, op onze werkplek, in ons gezin? Komen daar de mensen, de dingen, tot recht? Of is er veel krom, onrecht? Voel ik, voelen wij ons daar verantwoordelijk voor? Spreek ik, spreken wij onze eigen talenten

aan, onze eigen toerusting? Of halen wij onze schouders op en roepen: God waar ben je? Of kijken naar anderen?

Ik kan de lezingen van vandaag alleen maar zó en niet anders verstaan. Het kan niet, dat wij alle heil en oplossingen van God of van overheid verwachten. God heeft mij/ons nodig, wil ons nodig hebben voor het creëren van een mooie wereld, voor het heel houden en heel maken van onze leefwereld. Alle grote problemen in de wereld kunnen we niet aan, maar wat binnen handbereik is, en wat binnen mijn/ons vermogen ligt, dát kunnen we. Dáár serieus met elkaar over nadenken, dát is wat God aan de rabbi vroeg, dát is wat Hij van mij/ons mag verwachten. ‘Het Rijk Gods: soms wordt het zichtbaar, soms zie je het nergens’ zegt Henk Wienk ‘ maar blijf geloven dat het komt, maar realiseer je, dat het ook van jou afhangt.’ Amen.